

Kiihottaminen kansanryhmää vastaan ja sananvapaus

Rajanvetoa uutisoinnin kautta
Juho Laviranta & Lauri Peltonen

3/2022

TIIVISTELMÄ

Juho Laviranta, Lauri Peltonen – Kiihottaminen kansanryhmää vastaan ja sananvapaus – rajanvetoa uutisoinnin kautta

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Sanna Luoma, Lauri Tammiaho

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämä opinnäytetyö käsittelee rikoslakiin kirjattua rikosta ”kiihottaminen kansanryhmää vastaan”, sekä sen suhdetta sananvapauteen erilaisten uutisointien sekä artikkeleiden kautta. Opinnäytetyö tarkastelee aihetta neutraalista näkökulmasta, ja pyrkii perehtymään eri tapauksien tunnusmerkkitekijöiden täyttymiseen kiihottamisessa kansanryhmää vastaan. Lisäksi opinnäytetyössä taustoitetaan sitä, mikä tällaisissa kiihottamisrikoksissa on yleensä taustalla.

Opinnäytetyöhön on kerätty lähdeaineistoksi uutisointia sekä artikkeleita avoimista lähteistä, mikä mahdollistaa helpon tarkastelun opinnäytetyön ja lähdemateriaalin välillä. Avoimina lähteinä on käytetty mahdollisimman neutraaleista lähteistä haettuja uutisia ja artikkeleita. Tutkimusmenetelmänä käytämme dokumenttianalyysiä.

Opinnäytetyössä tullaan siihen tulokseen, että rajanveto kiihottamisrikoksen sekä sananvapauden välillä on vielä sängen epäselvä ja hankalasti toteutettavissa. Lukuisat erilaiset sekä toisistaan poikkeavat yksityiskohdat tapauksissa luo tilanteen, jossa tapauksien vertailu on hankalaa. Kiihottamisrikosten tunnistamiseksi ja selvittämiseksi on kuitenkin saatu aikaiseksi erilaisia kehitysehdotuksia, joiden avulla voidaan jatkotutkimusta sekä vihapuheen tunnistamista edistää.

Sivumäärä: 33

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 3/2022

Avainsanat: Kiihottaminen kansanryhmää vastaan, sananvapaus, poliisi, tutkintakynnys, tuomio, rikoslaki, perustuslaki, vihapuhe

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
1.1	Aiheen ajankohtaisuus	5
1.2	Tutkimusongelmat ja -kysymykset	6
1.3	Aiheen rajaus	6
1.4	Tutkimuksen tavoite	7
1.5	Tutkimusmenetelmä	7
2	KÄSITTEITÄ	8
2.1	Vihapuhe	8
2.2	Sananvapaus	9
2.3	Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	11
2.4	Törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan	13
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	14
3.1	Lähdeaineiston kerääminen	14
3.2	Tutkimuksen haasteet	14
3.3	Tutkimusaineiston analysointi	15
4	KIIHOTTAMINEN KANSANRYHMÄÄ VASTAAN - TAPAUKSIA	15
4.1	Hakaristoliput itsenäisyyspäivän kulkueessa 2018	15
4.2	Sebastian Tynkkysen nettikirjoitukset 2016, 2020 ja 2021	16
4.3	Äänekoskelaisen naisen julkaisut sosiaalisessa mediassa 2017	16
4.4	Kansanedustaja Päivi Räsänen ja syytteet kolmesta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan	17
4.5	Vasemmistoliiton läntisen alueen entiseen toiminnanjohtajaan kohdistuva tutkinta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan	18
4.6	Junes Lokka ja tuomioon johtanut esitys kuolemanpartioiden palkkaamisesta	18
4.7	Pylvään ja Peltokankaan tapaukset kiihottamisesta kansanryhmää vastaan	19
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	20
5.1	Taustatiedot	20
5.2	Missä menee tuomitsemiskynnys?	21
5.3	Mitkä seikat johtavat kiihottamisrikoksiin?	23
5.4	Kuinka usein viharikoksena tutkittu tapaus on katsottu kuuluvan sananvapauden piiriin?	24

5.5 Kehitysehdotuksia	25
6 ARVIOINTI	27
6.1 Johtopäätökset	27
6.2 Tutkimuksen luotettavuus	27
6.3 Jatkotutkimusmahdollisuudet	28
6.4 Oman oppimisen arviointi	28
LÄHTEET	30

1 JOHDANTO

Kiihottaminen kansanryhmää vastaan on rikoslakiin kirjattu rikosnimike, jonka yhteydessä puhutaan yleensä vihapuheesta. Vihapuheella on monia muotoja, ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan on yksi näistä monista muodoista, jollaisina vihapuhe ilmenee. Kiihottamisesta kansanryhmää vastaan on myös kirjattu rikoslakiin törkeä tekemuoto.

Kiihottaminen kansanryhmää vastaan on rikoksena varsin hankala, koska se asetetaan monesti sananvapauden kanssa vastakkain. Monissa tapauksissa, joita on käsitelty kiihottamisena kansanryhmää vastaan, on vastaaja perustellut puheitaan tai tekemisiään juuri sananvapaudella, mikä on puolestaan hyvin vahva ihmisen perusoikeus, jonka toteutuminen Suomessa sekä Pohjoismaissa on hyvällä tasolla. Tämän perusoikeuden varjolla on koettu asia niin, että myös internettiin voi kirjoittaa sensuroimatta mielipiteitään ilman vastuuta mahdollisista herjaavista tai loukkaavista sanomisistaan.

Kyseinen rikosnimike on ollut pinnalla esimerkiksi kansanedustaja Sebastian Tynkkysen kirjoittamien julkaisujen yhteydessä. Tynkkynen oli ollut kolmatta kertaa Oulun kärjäoikeudessa syytettynä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan, ja tapaukset ovat saaneet runsaasti mediahuomiota. (Holopainen & Loukkola 2021)

Uutisoinnissa törmää nykyään etenevässä määrin myös muihin tapauksiin, jolloin on pohdittu kirjoituksia ja henkilön sanomisia kiihottamisena kansanryhmää vastaan. Esimerkiksi äänekoskelainen nainen tuomittiin Keski-Suomen kärjäoikeudessa kiihottamisesta kansanryhmää vastaan tämän internetkirjoituksista vuonna 2017 sakkoon (Nurmi 2021). Yksi tapaus, joka ei ole johtanut tuomioon, on ollut vuonna 2018 uusnatsiryhmän itsenäisyyspäivän kulkueessa olleet hakaristiliput. Lippujen käyttöä kulkueessa oli tutkittu kiihottamisena kansanryhmää vastaan, mutta tapaus ei lopulta johtanut tuomioon (Tanner 2021).

Opinnäytetyö tehdään dokumenttianalyysinä perehtymällä esimerkkitapauksiin liittyvään uutisointiin sekä julkiseen keskusteluun aiheen ympärillä.

1.1 Aiheen ajankohtaisuus

Tässä opinnäytetyössä käsitelty aihe on koettu hyvin ajankohtaiseksi. Lähes päivittäin uutisotsikoissa nousee esiin eri tapahtumat ja ihmisten sanomiset, joita kritisoidaan kansanryhmiä herjaavina tai loukkaavina, ja joista harkitaan rikosilmoituksen tekemistä. Aiheesta tuntuu uutisoinnin sekä julkisen keskustelun perusteella olevan epäselvää, minkä seikkojen perusteella varsinainen rajanveto tehdään sananvapauden ja kiihottamisen kansanryhmää vastaan välillä.

Suomessa käytävä runsas tunteita herättävä keskustelu maahanmuutosta sekä sen lieveilmiöistä tekee aiheesta ajankohtaisen. Maahanmuutosta käydään jatkuvasti yhä kiihkeämpää keskustelua niin

politiikassa kuin kansalaisten toimesta internetissä, mikä on synnyttänyt yhä radikaalimpia sekä hyökkäävämpiä kirjoituksia ja mielipiteitä puolin ja toisin. Tämä on myös aiheuttanut pohdintaa siitä, milloin liikutaan vielä sananvapauden rajoissa keskustelussa. Kiihottaminen kansanryhmää vastaan onkin nykyään kasvavissa määrin yleisempi rikosnimike eri oikeusasteissa, verraten aikaisempiin vuosiin ennen 2015 tapahtunutta pakolaisaaltoa. Siksi rajanveto on ollut paljon pinnalla viime aikoina julkisessa keskustelussa, ja pinnalle nousee keskusteluissa se, että mitä nykyään saa ääneen sanoa ja mikä puolestaan menee sananvapauden rajojen yli.

Kiihottaminen kansanryhmää vastaan on ollut aikaisemmin suhteellisen tuntematon rikosnimike. Se on kuitenkin ollut jatkuvassa kasvussa viime vuosikymmenen aikana. Vuonna 2013 käräjäoikeuden ratkaisuja kiihottamisesta kansanryhmää vastaan tuli 3, kun taas vuonna 2018 ratkaisuja tuli peräti 31 (Viharikosten määrän kehittyminen Suomessa, luettu 28.9.2021). Tilastoista voidaan siis päätellä, että tapauksien määrä on vuosien aikana ollut selvässä kasvussa.

1.2 Tutkimusongelmat ja -kysymykset

Pääasiassa tutkimuskysymyksenämme on, kuinka kiihottaminen kansanryhmää vastaan nimikkeen tunnusmerkistö toteutuu esimerkiksi ottamissamme tapauksissa sekä mitkä seikat kirjoituksissa ovat mahdollisesti tulkittavissa sananvapauden rajoihin kuuluvaksi. Lisäksi toisena tutkimusongelmana näyttäytyy se, minkä seikkojen takia opinnäytetyössä käsitellyt muut tapaukset ovat tulkittu kiihottamisena kansanryhmää vastaan ja kuinka jotkut tapaukset eivät ole johtaneet tuomioon.

Opinnäytetyöhön olemme myös koonneet erilaisia ehdotuksia, joiden avulla voisi avartaa käsitystämme rikosnimikkeestä sekä siitä, milloin on syytä epäillä rikoksen tapahtuneen.

Työ jakaantuu ikään kuin kahteen osaan. Ensimmäiseksi taustoitetaan rikosnimikettä sekä sananvapautta käsitteinä ja ilmiöinä, ja tämän jälkeen syvennytään case -tyyppiseen analysointiin pohjautuen lähdemateriaaliin. Tämän lisäksi alussa kerrotaan tutkimuksen tavoitteet sekä taustaa. Tutkimus on pääasiassa lainopillinen, koska käsittelyssä on pitkälti laki sekä sen tulkinta esimerkkitapauksien avulla.

1.3 Aiheen rajaus

Tutkimuksessa peilataan käsiteltyjä tapahtumia rikoslaisissa mainitun kiihottamisen kansanryhmää vastaan tunnusmerkistön kautta. Kunnianloukkaus, joka sivuaa samanlaisia teemoja, rajataan aiheen ulkopuolelle eikä sitä käsitellä tässä opinnäytetyössä. Koska kiihottaminen kansanryhmää vastaan on yksi vihapuheen muodoista, on työssä sivuttu myös hieman sitä, mitä on vihapuhe.

Poliisiammattikorkeakoulu on julkaissut Jaakko Saksan -opinnäytetyön ”Kiihottaminen kansanryhmää vastaan rikoksen tunnusmerkistö ja oikeuskäytäntö (2021)”, joka käsittelee nimikettä yleisellä tasolla sekä siihen liittyviä teemoja. Aikaisempaa tutkimusta, varsinkin opinnäytteen muodossa, aiheesta on,

mutta opinnäytetyömme pyrkii syventämään tietoa rikosnimikkeestä hyödyntäen tapausesimerkkejä sekä analysoimalla niitä tarkemmin. Aihe on rajattu koskemaan lähinnä erilaisia tapausesimerkkejä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan, ja käsittelemme rikosnimikettä näiden kirjoitusten sekä niistä johtuvien tuomioiden kautta. Lisäksi peilaamme kirjoituksia muihin tapauksiin, joissa oikeus on antanut tai ollut antamatta tuomioita.

Tutkimus käsittelee pitkälti melko tuoreita tapauksia, koska kiihottaminen kansanryhmää vastaan on noussut pinnalle vasta viime vuosikymmenellä. Lisäksi nimikkeellä tapahtuneiden rikosten muoto on muuttunut hyvin paljon viime aikoina, koskemaan hyvin pitkälti maahanmuuttoa sekä ulkomailta Suomeen tulleita kulttuureja, uskontoja sekä kansoja.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa tuomioita ja uutisointia uusista syytteistä liittyen kiihottamiseen kansanryhmää vastaan on tullut kiihtyvissä määrin. Näin ollen rajaamme joitain tapauksia pois, jotka ovat selvästi tulkittavissa kiihottamiseksi kansanryhmää vastaan, eikä näissä kirjoituksissa jää juurikaan tulkinnanvaraa. Lisäksi olemme pyrkineet löytämään tapauksia, joista on mahdollisimman kattavasti uutisoitu sekä keskusteltu internetissä. Liialti selväksi tulkittavat tapaukset on pyritty rajaamaan pois lähteiden ja tapauksien määrän pitämiseksi maltillisena.

1.4 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää ja tarkentaa tutkintakynnystä sekä rajanvetoa liittyen kiihottamiseen kansanryhmää vastaan perehtymällä pääasiassa aiheesta tehtyihin uutisiin, milloin on tuomittu ihmisiä kansanryhmää vastaan kiihottamisesta. Tämän lisäksi tavoitteena on luoda selkeyttä siihen, millainen puhe tai toiminta on tulkittavissa kiihottamisena kansanryhmää vastaan, ja milloinka tällainen toiminta kuuluu sananvapauden piiriin. Tavoitteena on myös selvittää, miksi ja mihin lopputulokseen on päädytty käsitellyissä tapauksissa. Koska jokaisessa tapauksessa ovat omat piirteensä, on mahdotonta selvittää yksityiskohtaista ja selvää linjaa, joten pyrimme saamaan jonkinlaiset suuntaviivat piirrettyä, mitkä seikat voivat vaikuttaa rikoksen tunnusmerkistön toteutumiseen.

Yksi tavoite opinnäytetyöllä on koota erilaisia ehdotuksia, jotka voivat edesauttaa rikosnimikkeen sekä sen tunnusmerkistön tuntemista, ja näin pystyä tunnistamaan kyseisen rikoksen. Kuten on mainittu, kyseisen rikoksen tunnistaminen on hankalaa, koska tapaukset ovat niin monimuotoisia ja niissä on aina omat piirteensä, jotka täyttävät tunnusmerkistön.

1.5 Tutkimusmenetelmä

Tutkimukset jaetaan niiden menetelmien mukaisesti laadullisiin, eli kvalitatiivisiin ja määrällisiin, eli kvantitatiivisiin tutkimuksiin (Sarajärvi & Tuomi 2018, 74). Tutkimusmenetelmä on syytä valita tutkimuksen tavoitteen ja tarvittavan aineiston pohjalta. Kvalitatiiviseen tutkimukseen kuuluu myös doku-

menttialyysi, eli laadullinen analyysi sisällöstä. Käytämme opinnäytetyössämme internetissä julkaistua materiaalia, uutisia ja tilastoja, eli monia erilaisia dokumentteja löytääksemme tutkimuskysymykseemme mahdollisimman ajankohtaisen vastauksen. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 73).

Tutkimusmenetelmänämme siis toimii dokumenttialyysi. Lukemalla ja referoimalla uutisia sekä artikkeleita käsittelemämme aiheen ympäriltä pyritään rakentamaan luotettava, selkeä sekä neutraali katsaus aiheeseemme. Tämä helpottaa johdonmukaisien sekä varmojen johtopäätöksiä tekemistä. Analyysin avulla pyrimme hahmottamaan kiihottamista kansanryhmää vastaan kokonaisuutena, sekä sitä millaisella keskustelulla tai kirjoittamisella voi syyllistyä käsiteltävään rikokseen.

Dokumenttialyysi tutkimusmenetelmänä on sopiva menetelmä aiheeseen liittyen. Uutisissa ja muissa lähteissä kiihottamisrikokset ovat hyvinkin ajankohtainen käsitteilynaihe. Näin uutisointia referoimalla pysyy opinnäytetyö helposti lähestyttävänä ja luettavana, kun lähteet ovat helposti kaikkien saatavilla. Lisäksi uutisointia lukee valtaosa suomalaisista, jolloin lukija pystyy yhdistämään helposti opinnäytetyössä sekä uutisoinnissa esitettyjä näkökulmia.

2 KÄSITTEITÄ

2.1 Vihapuhe

Yhdenvertaisuus.fi -sivusto määrittelee vihapuheen viestintänä, joka ”levittää tai lietsoo vihaa yhtä ihmistä tai ihmisryhmää vastaan” (Vihapuhe, luettu 12.11.2021). Sivusto tarjoaa tietoa ja apua vihapuheen tunnistamisessa sekä arvioinnin tekemisessä, onko mahdollisesti kyseessä rikos, josta kannattaa ilmoittaa poliisille. Poliisi sekä oikeusistuimet kuitenkin hoitaa tapauksen arvioinnin, onko kyseessä tavanomaista kirjoittelua, joka menee sananvapauden piiriin, vai onko mahdollinen loukkaava tai herjaava puhe vihapuhetta, jossa on syytä epäillä rikoksen tapahtuneen.

Kaikki maahanmuuttoa, monikulttuurisuutta ja islamia kritisoiva puhe ei ole vihapuhetta: suuri osa on normaalia politiikan kritiikkiä ja vallitsevan tilanteen kriittistä arviointia (Pöyhtäri 2013, 28.) Keskusteltaessa näistä teemoista on kyllä tyypillistä, että keskustelu ottaa vihapuheen tyyppisiä piirteitä, eikä tämä rajoitu ainoastaan keskusteluun liittyen maahanmuuttoon tai politiikkaan. Myöskään esimerkiksi homoseksuaalisuudesta keskusteltaessa ei automaattisesti olla vihapuheen kanssa tekemisissä, mutta siihen syyllistyminen on mahdollista.

Vihapuheessa ominaista on se, että se ei ole täysin yksiselitteistä, mikä on vihapuhetta ja mikä ei. Näin ollen ei ole täydellistä listaa siitä, millaiset asiat ja elementit kirjoituksissa sekä puheissa ovat vihapuhetta, vaan kaikki tutkitaan ja mietitään tapauskohtaisesti. Rikoslaissa on kuitenkin lueteltuna,

että seuraaviin ominaisuuksiin kohdistuva vihapuhe on rangaistavaa: rotu, ihonväri, syntyperä, kansallinen tai etninen alkuperä, uskonto tai vakaumus, seksuaalinen suuntautuminen tai vammaisuus. Vihapuhe voi kuitenkin kohdistua johonkin muuhun vastaavanlaiseen ominaisuuteen, kuten esimerkiksi sukupuoleen.

Vihapuhe on siis viestintää, joka voi tavanomaisen kirjoituksen tai puheen lisäksi ilmentyä esimerkiksi symboleina, musiikkina tai elokuvina. Sillä on siis lukuisia eri ilmenemisen muotoja, mikä tekee vihapuheen tunnistamisesta haastavaa. Ydinajatuksena vihapuheessa on kuitenkin se, että se lietsoo esimerkiksi etnistä vihaa tai ulkomaalaisvastaisuutta.

Vihapuhe ei yksinään ole rikos, vaan se on termi, jonka alle kuuluu lukuisia rikosnimikkeitä. Tällaisia nimikkeitä ovat muun muassa kiihottaminen kansanryhmää vastaan, kunnianloukkaus sekä laiton uhkaus. On syytä kuitenkin muistaa, että rasistinen tai vihasisältöinen mielipide ei ole rikos Suomessa tai muuallakaan, mutta sen sijaan rasismin julkinen esittäminen voi sitä olla (Pöyhtäri 2013, 69). Vuonna 2010 rikoslakia uudistettaessa otettiin käyttöön koventamissäännös (HE 317/2010, 1), jonka mukaan minkä tahansa rikoksen rasistinen tai muu sellainen vaikuttava tekijä koventaisi rangaistusta riippumatta siitä, mihin tai keneen kyseinen rikos kohdistuu (Juutinen 2021, 13).

Myös Suomen poliisi on huomannut vihapuheen kasvavan määrän, ja tämän vuoksi Poliisin palveluksessa on poliisimiehiä, jotka ovat erikoistuneet vihapuheen tunnistamiseen, löytämiseen sekä tutkimiseen (Hämäläinen 2019). Vuonna 2017 on pyritty rekrytoimaan 25 poliisia esimerkiksi netin sananvapausrikosten tutkintaan. Kyseessä on verkossa näkyvästi toimivia poliisimiehiä, joiden työnkuvaan kuuluu puuttua esimerkiksi levottomaan keskusteluun Facebookissa. (Mäntymaa 2017.)

Vihapuhe vaikuttaa monin tavoin. Sillä pyritään vaikuttamaan usein yhteiskunnalliseen päätöksentekoon sekä keskusteluun. Tämän lisäksi vihapuheella pyritään usein hiljentämään ihmisryhmiä tai sulkemaan heitä yhteiskunnan ulkopuolelle. Koska vihapuheella vaikutetaan esimerkiksi politiikoihin, virkamiehiin, toimittajiin ja tuomareihin, voi vihapuhe pahimmillaan horjuttaa demokratian toimivuutta.

Vihapuhe voi vaikuttaa myös sen kohteisiin monilla negatiivisilla tavoilla. Vihapuheen ilmeneminen voi vaikuttaa esimerkiksi sen kohteiden syrjäytymiseen tai ennakkoluulojen kasvuun vihapuheen kohteita kohtaan.

2.2 Sananvapaus

Sananvapaus on yksi tasa-arvoisen oikeusvaltion sekä yhteiskunnan kulmakivistä. Se mahdollistaa kaikkien taustoistaan riippumatta tuomaan esille äänensä ilman, että siihen puututaan tai sitä sensuroidaan esimerkiksi poliittisista syistä. Sananvapaus kattaa oikeuden niin suulliseen, kirjoitettuun kuin

sähköisten viestimienkin kautta tapahtuvaan mielipiteiden ja tietojen ilmaisemiseen ja vastaanottamiseen (Pellonpää, 2012, 713.)

Sananvapaus mielletään yhteiskuntafilosofiassa yleisesti keskeiseksi osaksi demokratiaa ja välttämättömyydeksi ihmiskunnan kehitykselle (Neuvonen, 2005, 15). Sananvapaus on ihmisoikeus, joka ei toteudu kaikkialla maailmassa samalla tavalla kuten esimerkiksi Euroopan Unionin maissa. Toki sananvapaus tuo mukanaan myös vastuun, joten täysin ongelmaton sekä yksiselitteinen ei sananvapauteen ole. Sananvapaus on kirjattu Suomen perustuslakiin, perustuslaki 2. luku 12 § (11.6.1999/731). Lisäksi sananvapaudesta määritellään myös Euroopan ihmisoikeussopimuksessa. Suora lainaus perustuslain 2. luvun 12. pykälän sisällöstä:

”Jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauteen käyttämisestä annetaan lailla. Lailla voidaan säätää kuvaohjelmia koskevia lasten suojelemiseksi välttämättömiä rajoituksia. Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.” (PL 2:12)

Samoin Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11. artikla sanoo sananvapaudesta seuraavaa:

”1. Jokaisella on oikeus sananvapauteen. Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauteen sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta.”

Kaikilla on siis oikeus ilmaista itseään ja omia mielipiteitään kenenkään niitä mitenkään rajoittamatta. Jokaisella on oikeus kirjoittaa esimerkiksi sosiaaliseen mediaan mielipiteitään ja näkemyksiään asioista, kunhan ei syyllisty mihinkään rikoslaisiin mainittuun rikokseen. Esimerkiksi Journalistiliitto kirjoittaa sananvapaudesta seuraavanlaisesti: ”Sananvapauteen kuuluu kärjekkäiden, provosoivien ja jopa loukkaavien ilmaisujen esittäminen, kunhan ei ylitetä sitä, mikä voidaan pitää yleisesti hyväksyttävänä.” (Sananvapaus ja vastuu, luettu 17.2.2022). Sananvapauteen rajojen rikkominen voi siis olla hyvin tulkinnanvarainen asia, milloin syyllistytään rikokseen ja milloin ollaan vielä sananvapauteen piirissä, koska useasti ihmisillä on erilainen käsitys siitä, mikä on yleisesti hyväksyttävää.

Sananvapaus on aikaan maailmanlaajuinen ihmisoikeus, yhteiskuntafilosofinen arvo ja Suomessa perustuslain tasolla säädetty perusoikeusnormi (Neuvonen, 2005, 9). Näin ollen sananvapaus ei ole ainoastaan ihmisoikeus, vaan sillä on monta roolia nykyaikaisessa oikeusvaltiossa. Sananvapauteen ydinajatuksena on turvata vapaa mielipiteenmuodostus sekä julkinen keskustelu, ja näiden lisäksi mahdollistaa joukkotiedotuksen vapaa kehitys. (Neuvonen, 2005, 9).

Pykälään ei ole kirjattu varsinaisia rajoitteita sananvapaudesta, vaikka maininta tarkemmista säännöksistä pykälästä löytyy. On huomattu, että monikaan ei ymmärrä sananvapauden tuovan mukanaan myös vastuun sanomisistaan. Jokaisella on kuitenkin perustuslaissa turvattu oikeus kunniaan ja yksityiselämään (PL 2:10).

2.3 Kiihottaminen kansanryhmää vastaan

Kiihottaminen kansanryhmää vastaan on rikoslain 11. luvun 10 § (19.12.1889/39) kirjattu rikos, joka on rikoslakiin kirjattu seuraavasti:

”Joka asettaa yleisön saataville tai muutoin yleisön keskuuteen levittää tai pitää yleisön saatavilla tiedon, mielipiteen tai muun viestin, jossa uhataan, panetellaan tai solvataan jotakin ryhmää rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai vammaisuuden perusteella taikka niihin rinnastettavalla muulla perusteella, on tuomittava kiihottamisesta kansanryhmää vastaan sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.” (RL 11:10 §)

Kiihottamisesta kansanryhmää vastaan on määritelty myös törkeä tekomuoto. Jos rikoksessa on elementtejä, joissa kehoitetaan tai houkutellessa esimerkiksi joukkotuhontaan tai sen valmistelemiseen, taikka vakavaan väkivaltaan, voidaan kiihottaminen kansanryhmää vastaan katsoa törkeä -muotoiseksi (RL 11:10a). Aihealueen rajauksen myötä olemme jättäneet törkeän rikosnimikkeen pois laajemmasta käsittelystä tässä opinnäytetyössä.

Kiihottaminen kansanryhmää vastaan on siis tiivistettynä muun muassa puhetta tai kirjoitusta, jossa jotain tiettyä kansanryhmää solvataan tai uhataan tähän tiettyyn kansanryhmään kuulumisen perusteella. Kiihottamiseksi kansanryhmää vastaan katsotaan oikeusasteiden päätöksien perusteella myös tilanteet, joissa kehoitetaan väkivaltaan tai muuhun vastaavan tyyppiseen uhkaavaan toimintaan tietyn kansanryhmään kuuluvia kohtaan: ” Syyttäjä vaati sakkoja, mutta käräjäoikeus langetti vankeutta – mies uhkasi ja panetteli maahanmuuttajia Facebookissa”, (Koskela 2021). Uutisen perusteella voi siis katsoa, että esimerkiksi internetissä uhkauksen esittäminen voidaan nähdä kiihottamisena kansanryhmää vastaan.

Ominaista kiihottamiselle kansanryhmää vastaan on se, että sillä on yleensä seuraavanlaisia tunnusmerkkejä yhdenvertaisuus.fi -sivuston mukaan:

1. Vihapuhetta sisältävällä viestillä on yleisö eli lukijoita tai vastaanottajia. Viestiä on levitetty yleisölle tai viesti on julkaistu siten, että yleisö voi nähdä sen. Tällaisia viestejä ovat esimerkiksi kirjoitukset sosiaalisessa mediassa tai blogissa. Rangaistavaa on myös, jos joku linkittää tällaista materiaalia.
2. Yleisönä on riittävän suuri määrä ihmisiä. Yleisö voi olla myös suljettu ryhmä sosiaalisessa mediassa, jos ryhmä on riittävän suuri tai jos kuka tahansa voi päästä suljettuun ryhmään rekisteröitymällä.
3. Viestissä käytetään ilmaisuja, joissa uhataan, solvataan tai panetellaan jotakin ihmisryhmää. Viestissä esimerkiksi hyväksytään väkivalta tai syrjintä jotakin ihmisryhmää kohtaan, tai sitä toivotaan.
4. Kiihottamisen tunnusmerkki on myös, jos ihmisiä verrataan eläimiin tai loisiin.
5. Viestissä toivotaan, että johonkin ihmisryhmään kuuluva henkilö joutuu väkivallan uhriksi.
6. Viestissä kutsutaan johonkin ihmisryhmään kuuluvia yleisesti rikollisiksi tai alempiarvoisiksi tai käytetään heistä halventavia nimityksiä. (Mikä on rangaistavaa vihapuhetta netissä, luettu 12.11.2021.)

Tiivistettynä listan mukaan ominaista kiihottamiselle kansanryhmää vastaan on siis se, että kirjoituksilla tai puheilla on riittävän suuri yleisö, sekä puhe on yleensä uhkaavaa tai panettelevaa. Lisäksi ominaista on se, että aina tekstin tai puheen ei tarvitse olla henkilön itsensä omaa tuotosta: tuomioon riittää myös se, että levittää tällaista materiaalia esimerkiksi linkin tai videon muodossa. Ominaista kirjoituksille sekä puheille on myös se, että ne viittaavat siihen, että julkaisija toivoisi tai pyrki saamaan kirjoituksen kohteille jotain huonoa tapahtuvaksi, esimerkiksi joutuvan väkivallan uhriksi. Jotta teko olisi rikos, vaaditaan tekijän tietoisuutta siitä, että hän solvaa, uhkaa tai panettelee (Pöyhkäri 2013, 63).

Suomessa kiihottaminen kansanryhmää vastaan kirjattiin rikoslakiin vuonna 1970 Suomen liityessä Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevaan kansainväliseen sopimukseen. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen vuonna 1966, ja sopimus on tullut voimaan vuonna 1970. Sopimus käytännössä velvoittaa sen allekirjoittaneet valtiot kriminalisoimaan rasismiin yllyttävät teot. Vuoden 1970 jälkeen on pykälää pyritty muuttamaan muun muassa vuonna 1993, ja vuonna 2008 tunnusmerkistöön lisättiin sana ”muuta” sanan ”kansanryhmää” eteen. (Heiskanen, luettu 2.1.2022).

Valtaosa vuonna 2018 kirjatusta rikosilmoituksista nimikkeellä ”kiihottaminen kansanryhmää vastaan” sisälsi kansalliseen tai etniseen taustaan viittaavia ja kohdistuneita rikosepäilyjä. Kaikista ilmoituksista kyseisellä nimikkeellä vuonna 2018 näiden osuus oli 69,7 %. Uskonnolliseen taustaan liittyvien juttujen osuus oli puolestaan tasan 17,0 %, seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuvia 6,7 % ja vammaisuuteen kohdistuvia 5,3 %. Rikosilmoituksista sukupuoli-identiteettiin kohdistuvista asioista liittyviä ilmoituksia oli 1,3 %. (Viharikosten määrän kehittyminen Suomessa, luettu 28.9.2021).

Nykyaikana tekotapa on useimmiten verkossa tapahtuvaa kirjoittelua. Pääasiassa tapauksissa, joissa on ollut kyseessä kiihottaminen kansanryhmää vastaan, on jaettu eri oikeusasteissa sakkotuomioita,

vaikka asteikko antaisi myöten myös peräti kahden vuoden vankeustuomioihin. Koska valtaosa tapauksista sattuu verkossa, on nykyisin myös verkkosivun ylläpitäjällä tai moderaattorilla velvollisuus puuttua mahdolliseen rikolliseen kirjoitteluun esimerkiksi poistamalla kirjoitus. Ylläpitäjällä on rikoslakiin perustuva velvollisuus poistaa aineisto heti, kun hän on tullut tietoiseksi sen olemassaolosta ja lainvastaisesta sisällöstä (Nordenstreng 2015, 111).

Kiihottaminen kansanryhmää vastaan on virallisen syytteen alainen rikos (Hannula 2010, 45), eli ne tutkitaan ja käsitellään aina, kun poliisi saa niistä tiedon.

2.4 Törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan

Jotta aihealue pysyy maltillisena, on tässä opinnäytetyössä avattu vain törkeän tekemuodon tunnusmerkistöä. Rikoslain 11 luvun 10 a § (19.12.1889/39) määrittelee kiihottamisen kansanryhmää vastaan törkeäksi teoksi, jos:

“Kiihottamisessa kansanryhmää vastaan kehoitetaan tai houkuteltaan

1) joukkotuhontaan tai sen valmisteluun, rikokseen ihmisyyttä vastaan, törkeään rikokseen ihmisyyttä vastaan, sotarikokseen, törkeään sotarikokseen, murhaan tai terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn tappoon tai

2) muuhun kuin 1 kohdassa tarkoitettuun vakavaan väkivaltaan siten, että teolla selvästi vaarannetaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta,

ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava törkeästä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.” (RL 11:10a)

Rikoslaisissa törkeäksi määritellyt tekotavat ovat nimikkeensä mukaan vakavampia rikoksia. Määritellyt tunnusmerkistöt kohdistuvat lähinnä henkeen ja terveyteen, sekä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen.

Törkeästä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan ei ole tällä tietoa annettu Suomessa vielä tuomiota. On kuitenkin hyvin mahdollista, että nimike tullaan vielä uutisoinnissa näkemään, koska kiihottaminen kansanryhmää vastaan on kasvavissa määrin ollut esillä.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Lähdeaineiston kerääminen

Lähdeaineisto on kerätty pääosin internetistä, mutta tukena on myös kirjallisia lähteitä. Lähdeaineisto on saatu keräämällä uutisia, sekä artikkeleita julkisista lähteistä. Lähdeaineiston kerääminen on aloitettu välittömästi aiheen rajautuessa sekä varmistuessa. Jokaisesta tapauksesta on pyritty kertomaan ja tutkimaan yhden tai korkeintaan kahden eri uutisen pohjalta, jotta työ pysyy johdonmukaisena ja helposti luettavana.

Lähdeaineisto on kerätty yleisesti neutraalina sekä luotettavina koetuista uutissivustoista. Aiheista löytyy paljon uutisointia sekä keskustelua pienemmistäkin medioista, mutta on koettu, että nämä ovat alttiimpia kallistumaan johonkin suuntaan poliittisesti, mikä näkyy uutisoinnin sanavalinnoissa sekä siinä, mistä näkökulmasta aihetta käsitellään. Tällaiset mediat olemme pyrkineet välttämään lähdemateriaalia kerätessämme mahdollisimman neutraalin ja luotettavan tutkimuksen varmistamiseksi. Uutisoinnin käyttäminen lähdemateriaalina mahdollistaa lukijalle helposti luettavissa ja saavutettavissa olevat lähteet, joihin viitataan.

3.2 Tutkimuksen haasteet

Tutkimuksen haasteeksi osoittautui materiaalin runsas määrä sekä jatkuvasti ilmestyvä uusi uutisointi aiheen ympärillä. Tämä loi tiettyä hankaluutta pysyä mukana jatkuvasti tulevilla uusilla uutisointeilla sekä tuomioissa, ja poimia näistä tapauksista ne, jotka ovat olleet ikään kuin rajatapauksia tai muuten haasteellisia oikeusistuimille. Tietynlaisen haasteen loi myös lähteiden käsitteleminen kriittisesti sekä luotettavien, puolueettomien lähteiden sekä kommenttien löytäminen ja analysointi. Onneksi kuitenkin Suomen suurimmat uutismediat on koettu pääasiassa puolueettomiksi, joten keskittyminen suurimpien medioiden uutisointiin on varmistanut pääasiassa asioihin neutraalisti suhtautuvien artikkeleiden löytämisen. Lähteiden luotettavuus on ollut myös haasteellista ajoittain. Esille nostetuista tapauksista on ollut paljon erilaisia artikkeleita ja kirjoituksia, joihin on täytyntä suhtautua varauksella.

Yhden haasteen loi tutkimusta tehdessä se, että tuomioita on tullut hyvin erilaisista puheista ja kirjoituksista, jolloin selkeän rajanvedon tekeminen on haastavaa ja lähes mahdotonta. Kaikki tapaukset käsitellään kuitenkin yksittäin, ja kaikilla on omat piirteensä, vaikka niitä yhdistäviä piirteitä onkin tunnistettavissa. Siksi voidaan tehdä vain käytännössä tutkielma siitä, millaiset puheet aikaisemmin on huomattu täyttävän rikoksen tunnusmerkistön, eikä voida ottaa kantaa tuleviin tapauksiin näiden vaihtelevien piirteiden takia. Löytämällä kuitenkin tapauksista yhdistäviä tekijöitä, voidaan pyrkiä tekemään jonkintasoista tulkintaa siitä, mihin opinnäytetyön kirjoittamishetkellä vedetään tutkintakynnyksen ja varsinkin tuomitsemiskynnyksen raja.

3.3 Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimusaineistoa analysoitaessa on pyritty nostamaan esiin sellaiset seikat, jotka esiintyvät myös muissa vastaavanlaisissa tapauksissa, joissa on pohdittu, onko henkilö syyllistynyt kiihottamiseen kansanryhmää vastaan. Tällöin voidaan tehdä helpommin johtopäätöksiä, millainen kirjoittaminen tai puhuminen voi olla rikoksen tunnusmerkistön mukaista ja johtaa tuomioon. Lisäksi on pyritty tunnistamaan näistä lausumista sellaisia seikkoja, jotka puolestaan eivät ole yleisesti koettu herjaaviksi ja rikollisiksi. Näiden avulla on pyritty tekemään suurpiirteistä rajanvetoa, mitä voi sananvapauden nimissä puhua ja mikä puolestaan tulkitaan rikolliseksi toiminnaksi.

4 KIIHOTTAMINEN KANSANRYHMÄÄ VASTAAN - TAPAUKSIA

4.1 Hakaristiliput itsenäisyyspäivän kulkueessa 2018

Helsingissä itsenäisyyspäivänä 2018 uusnatsijärjestön Pohjoismaisen vastarintaliikkeen kulkueessa neljä kulkueen keulilla kulkenutta miestä kantoivat natsien tunnuksiksi mielletyllä hakaristillä varustettuja lippuja. Liput takavarikoitiin poliisin toimesta ja tapauksessa aloitettiin esitutkinta. Neljää miestä epäiltiin kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Helsingin viestintäjohtaja Juha Hakolan mukaan hakaristilippuun liittyy vahva rasistinen ja syrjivä viesti. Lippujen poistamispäätös perustui kokoontumislakiin, jossa poliisi voi julkisen kokoontumisen aikana antaa määräyksiä järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Liput olisivat voineet aiheuttaa turvallisuusriskin kulkueessa. (Seuri 2018.)

Esitutkinnassa epäillyt eivät tuoneet esille mitään perusteltua syytä kantaa hakaristilippuja mielenosoituksessa. Lipun ideologinen viesti katsottiin myös lähes yksiselitteiseksi ja yleisesti tunnetuksi solvaavaksi viestiksi. Tapaus eteni oikeuteen ja syyttäjän mukaan hakaristilippujen välittämä viesti kohdistuu tiettyihin kansanryhmiin ja on täten tunnusmerkistön mukaisesti uhkaava ja solvaava. (Syyttäjä: hakaristilippujen kantaminen uusnatsien itsenäisyyspäiväkulkueessa selvä ja uhkaava viesti 2021.)

Helsingin käräjäoikeus hylkäsi syytteet, ja katsoi ettei pelkkä natsi-Saksan ideologiaan yhdistettävissä olevan lipun kantaminen ole kiihottamista kansanryhmää vastaan, koska ei ole näytetty toteen, että lippu antaisi uhkaavaa tai solvaavaa viestiä maahanmuuton vastustamiseen liittyen. Oikeudessa puutttiin myös sitä, että kuljettamalla hakaristilippuja mielenosoituskulkueessa vastaajat ovat täten halunneet levittää natsi-Saksan ja Hitlerin ideologian mukaisen mielipiteen tai viestin tai ainakin heidän olisi pitänyt ymmärtää, että he menettelyllään levittävät tällaista mielipidettä tai viestiä, mutta puolustavana perusteena katsottiin se, ettei hakaristilipun kantaminen Suomessa ole erikseen kiellettyä, eivätkä syytetyt myöskään kohdistaneet suoraa väkivaltaa tai uhkailua kehenkään paikalla olleeseen. (Tanner 2021.) Pelkkä hakaristilipun kantaminen kulkueessa ei täyttänyt kansanryhmää vastaan kiihottamisen tunnusmerkistöä (Oikeus vapautti hakaristilippuja kantaneet syytteistä 2021).

Kyseisessä tapahtumassa poliisipartioita oli paikalla paljon. Tieliikenne kulkueen alueella oli suljettu muulta liikenteeltä. Poliisi oli varautunut tapahtumaan mellakkavarustein. Mielenosoituksesta on Ilta-lehden uutisen yhteydessä julkaistu video, missä poliisi ottaa hakaristiliput pois ja kiinniottaa lipun kantajan. Poliisi toimi tilanteessa annettujen määräysten mukaisesti. (Tanner 2021.)

4.2 Sebastian Tynkkynen nettikirjoitukset 2016, 2020 ja 2021

Sebastian Tynkkynen on oululaislähtöinen kansanedustaja, joka on tuomittu kiihottamisesta kansanryhmää vastaan useaan otteeseen.

Vuonna 2016 Tynkkynen toimi Perussuomalaisten nuorten puheenjohtajana. Tällöin hän julkaisi Facebook-päivityksen, joka sisälsi kuvia terrorististen iskujen tekijöistä. Tynkkynen oli kirjoittanut kuvatekstiin muun muassa, että "heitä yhdistää yksi asia: he kaikki palvelevat Allahia". Kuvateksti koettiin loukkaavaksi ja käräjäoikeuden mukaan se oli liian yleistävä, sekä solvaava kommentti Tynkkyseltä. Käräjäoikeuden mielestä poliitikkojen tulee välttää julkaisuissaan ilmaisuja, jotka ovat omiaan aiheuttamaan suvaitsemattomuutta ja tällä tavoin perusteli tuomiota. (Kurki 2017.)

Kyseinen julkaisu oli käräjäoikeuden mukaan osa Tynkkynen poliittista toimintaa, eikä siinä mainittuja asioita voitu pitää sananvapauden rajoissa hyväksyttävänä. Tynkkynen mielestä hän käytti julkaisussaan vain sananvapauttaan. Tynkkynen vaati tilanteessa syytteen hylkäämistä tai rangaistuksen alentamista. Hovioikeus ei kuitenkaan toteuttanut Tynkkynen vaateita. Tynkkynen sai tuomioksi Facebookissa kirjoittamastaan tekstistä sakkorangaistuksen, 50 päiväsakkoa. (Loukkola 2020.)

Myöhemmin 2017 kuntavaalien aikaan Tynkkynen julkaisi Facebookissa kirjoituksia 29.3.2017 ja 2.4.2017, josta nostettiin syyte kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Tuomioksi Tynkkynen sai kiihottamisesta kansanryhmää vastaan jälleen 50 päiväsakkoa. Tuomiosta huolimatta Tynkkynen ei aio muuttaa tapaansa ilmaista mielipidettään ja käyttäessään hänen mielestään sananvapautta. (Holopainen & Loukkola 2021.)

Viimeisimmässä syytteessä 2021 käsiteltiin samaisia vaalikampanjoinnin yhteydessä tehtyjä kirjoituksia, joista Tynkkynen tuomittiin 70 päiväsakkoon. (Loukkola 2020.)

4.3 Äänekoskelaisen naisen julkaisut sosiaalisessa mediassa 2017

Äänekoskelainen nainen julkaisi vuonna 2017 Twitterissä sekä VKontakte-sivustolla kirjoituksia, joissa solvattiin ja uhattiin maahanmuuttajia, sukupuolivähemmistöjä, turvapaikanhakijoita sekä muita ihmisryhmiä perustuen heidän uskontoonsa ja ihoväriinsä. Nainen oli kirjoituksissaan väitetty kyseisiin

ihmisryhmiin kuuluvien olevan vähempiarvoisia, ja syyttäjä katsoi naisen lausumien olevan ihmisarvoa loukkaavia sekä omiaan aiheuttamaan suvaitsemattomuutta ja vihaa ihmisryhmiä kohtaan. (Nurmi 2021.)

Nainen kiisti oikeudessa syyllistyneensä rikokseen, ja vetosi syyntakeettomuuteen mielenterveysongelmien vuoksi. Hän kertoi, ettei mielenterveysongelmistaan johtuen ymmärtänyt tekojensa tosiasiallista luonnetta. Nainen kuitenkin myönsi teot, ja myönsi julkaisseensa kyseiset julkaisut sosiaalisessa mediassa. (Nurmi 2021.)

Keski-Suomen kärjäoikeus tuomitsi syytetyn rikokseen alentuneesti syyntakeisena. Nainen sai rangaistukseksi 20 päiväsakkoa, mikä hänen tuloillaan teki yhteensä 120 euroa. Nainen on myös aikaisemminkin tuomittu omien julkaisujensa vuoksi, jonka johdosta hän oli ymmärtänyt, ettei hallitse toimiaan sosiaalisessa mediassa ja hakeutui aiheen tiimoilta tutkimuksiin. (Nurmi 2021.)

4.4 Kansanedustaja Päivi Räsänen ja syytteet kolmesta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan

Kansanedustaja Päivi Räsästä vastaan on nostettu vuonna 2021 syytteet kolmesta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Valtakunnansyyttäjä on nostanut Päivi Räsäsen lisäksi Luther-säätiön asiamiestä sekä hallituksen jäsentä Juhana Pohjolaa vastaan syytteen yhdestä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Kyseiset tapaukset ovat nostattaneet runsaasti julkista keskustelua aiheesta. Syytteitä on jo käsitelty Helsingin kärjäoikeudessa 24.1.2022, mutta käsittely on toistaiseksi kesken.

Päivi Räsänen oli kirjoittanut muun muassa seuraavaa: ”Mieheksi ja naiseksi hän heidät loi. Homosuhteet haastavat kristillisen ihmiskäsityksen” (Åkman 2021). Tiedotteessaan Räsänen oli esittänyt halventavia mielipiteitä homoseksuaaleista, ja sanonut homoseksuaalisuuden olevan tieteessä todistettu psykoseksuaalisen kehityksen häiriö (Päivi Räsäselle syyte kolmesta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan 2021). Kirjoitus on julkaistu Suomen Luther-säätiön sekä Suomen evankelisluterilaisen lähetyshiippakunnan verkkosivuilla, mikä on johtanut syytteeseen myös Juhana Pohjolaa vastaan (Päivi Räsäselle ja Luther-säätiön Juhana Pohjolalle syytteet 2021).

Lisäksi Syyttäjälaitoksen tiedotteen mukaan Päivi Räsänen on julkaissut Twitter-, Instagram-, sekä Facebook-sivuillaan mielipiteen, joka halventaa homoseksuaaleja. Julkaisun mukaan homoseksuaalisuus on häpeä ja synti. Edellä mainitun kahden tapauksen lisäksi Räsänen on lausunut homoseksuaaleja halventavia kommentteja Yle Puhe-radiokanavalla. Räsänen oli ohjelmassa kertonut, kuinka homoseksuaalisuus on geneettistä ja ”geneettinen rappeuma ja sairautta aiheuttava geeniperimä”.

Tiedotteessa kerrotaan Räsäsen näkemyksien olevan sellaisia, että homoseksuaalit eivät ole Jumalan luomia kuten heteroseksuaalit. (Päivi Räsäselle syyte kolmesta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan 2021.)

Opinnäytetyön kirjoitushetkellä Päivi Räsänen ei ole saanut tuomiota lausumistaan, mutta asia on ollut käsittelyssä Helsingin käräjäoikeudessa. Räsänen ei ole vielä saanut tuomiota, ja syytteiden käsittely jatkuu myöhemmin. (Happonen 2022.) Räsäsen tapaus aiheuttaa paljon keskustelua, koska kyseessä on ensimmäisiä tapauksia Suomessa, joissa oikeudessa käsitellään myös Raamattuun liittyviä asioita.

4.5 Vasemmistoliiton läntisen alueen entiseen toiminnanjohtajaan kohdistuva tutkinta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan

Vasemmistoliiton läntisen alueen entinen toiminnanjohtaja oli julkaissut vuonna 2016 Twitter-tilillään useita viestejä, jotka ovat olleet luonteeltaan uhkaavia. Julkaisut ovat kohdistuneet erityisesti ilmastonmuutoksen kieltäjiksi, fasisteiksi sekä natsiksi kutsuttuihin tahoihin. Esitutkinnassa rikoksesta epäilty on kiistänyt julkaisseensa näitä viestejä. (Vasemmistoliiton läntisen alueen entiselle toiminnanjohtajalle ei syytettä 2021.)

Esitutinnan jälkeen on valtakunnansyyttäjä arvioinut, että kyseessä olevat viestit ovat kohdistuneet pääasiassa poliittisten mielipiteiden perusteella määriteltäviin ihmisryhmiin, ja näin ollen niistä ei ole mahdollista tunnistaa sellaisia vakaumuksia, jonka perusteella määriteltävät ryhmät saavat kiihottamisrikoksessa tarkoitettua suojaa uhkaavalta viestinnältä. Kohteena ovat ihmisten ryhmittymät, eli natsit, fasistit sekä ilmastonmuutoksen kieltäjät, eivät ole riittävän tarkkarajaisia ollakseen kiihottamisrikoksessa määriteltyä kansanryhmää. Eli tutkittuna ollutta tekoa ei ole siten laissa säädetty rangaistavaksi. (Vasemmistoliiton läntisen alueen entiselle toiminnanjohtajalle ei syytettä 2021.)

Valtakunnansyyttäjä on tehnyt syyttämättä jättämispäätöksen asiassa. Perusteena päätökselle on ollut ei rikosta -peruste. (Vasemmistoliiton läntisen alueen entiselle toiminnanjohtajalle ei syytettä 2021).

4.6 Junes Lokka ja tuomioon johtanut esitys kuolemanpartioiden palkkaamisesta

Oulun kaupungin entinen kaupunginvaltuutettu Junes Lokka esitti kaupunginvaltuustolle kuolemanpartioiden palkkaamista kaupungin rahoilla liittyen Oulussa puhuttaneeseen grooming-ilmiöön. Lokka teki syytteeseen johtaneen esityksen vuonna 2020. (Gustafsson 2021.)

Esityksessään Lokka ehdotti kirjallisesti sekä suullisesti Turvallinen Oulu -hankkeen päättämistä, ja sen sijaan äärioikeistolaisien kuolemanpartioiden palkkaamista. Turvallinen Oulu -hankkeella on ollut

pyrkimyksenä kitkeä Oulussa lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia. Valtuuston istunto, jossa Lokka teki esityksensä, suoratoistettiin internetissä. (Gustafsson 2021.)

Syyttäjä vaati tapauksessa Lokalle kahden kuukauden ehdollista vankeutta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Syyttäjän mukaan Lokka on viitannut esityksellään kuolemanpartioista grooming-ilmion kitkemistä laittomilla keinoilla, ja Lokan kohdistaneen uhkaavia lausumia varsinkin turvapaikanhakijoihin sekä maahanmuuttajiin. Lokka on ennestään tuomittu kiihottamisesta kansanryhmää vastaan sakkoihin jo kahdesti, jonka perusteella syyttäjä katsoi, että sakko on riittämätön rangaistus Lokalle. (Entinen oululaisvaltuutettu Junes Lokka jälleen käräjillä 2021.)

Oulun käräjäoikeuden mukaan Lokan lausumat olivat luonteeltaan ihmisarvoa alentavia, sekä omiaan aiheuttamaan maahanmuuttajia kohtaan halveksuntaa, vihaa sekä suvaitsemattomuutta. Koska kyseinen valtuuston istunto, jossa lausumat annettiin suoratoistettiin internetissä, oli Lokka saattanut väittämät sekä lausumat yleisön saataville. (Gustafsson 2021.)

Käräjäoikeus päätyi antamaan Lokalle sakkorangaistuksen joulukuussa 2021. Aikaisemmasta lainvoimaisesta tuomiosta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan Lokan kohdalla oli jo kulunut useampi vuosi, ja toinen aiempi tuomio ei ole vielä lainvoimainen. Näin ollen toista tuomiota ei voinut vielä hyödyntää rangaistusta mitatessa. (Gustafsson 2021.)

4.7 Pylvään ja Peltokankaan tapaukset kiihottamisesta kansanryhmää vastaan

Juha Pylväs ja Mauri Peltokangas ovat molemmat kansanedustajia. Pylväs edustaa Keskustaa ja Peltokangas edustaa Perussuomalaisia. Molemmat heistä ovat käyttäneet turvapaikanhakijoista samaa "loisivat elintasosurffarit" -termiä, joista vain Peltokangas on saanut syytteen (Löytömäki 2021). Pylvään osalta Etelä-Pohjanmaan poliisissa on päädytty ratkaisuun, jossa esitutkinta Pylvään osalta on lopetettu, sillä asiassa ei katsottu olevan rikosta. Miksi näin samanlaisissa tapauksissa on päädytty erilaisiin ratkaisuihin?

Vaikkakin molemmissa tapauksissa on käytetty samaa vertausta turvapaikanhakijoista, on asiayhteyksistä löydetty eroavaisuuksia, jotka johtavat erilaiseen ratkaisuun. Syytteen mukaan Peltokankaan lausumat ovat yleistys, jotka sellaisenaan leimaavat koko turvapaikanhakijoiden ryhmän. Asiassa syytteen nostaneen valtakunnansyyttäjä Raija Toiviaisen mukaan Peltokangas on väittänyt koko vähemmistöryhmän olevan elintasosurffareita, kun taas Pylväs puhui maahanmuuttajien joukossa olevista elintasosurffareista. Toiviaisen mukaan on ilmaisut eivät ole rinnasteisia ja hänen mielestään tilanteissa tulee menetellä eri tavoin. (Löytömäki 2021.)

Syyttäjä on Peltokankaan tapauksessa tulkinnut sanoman motiiviksi panettelun ja solvaamisen, jonka vuoksi se täyttää rikoksen tunnusmerkistön. Myös Helsingin yliopiston rikosoikeuden professori Kimmo Nuotion kanta tapaukseen on myös se, että Peltokangas laajensi ilmaisuaan maahanmuuttajista kohdistamalla se kaikkiin turvapaikanhakijoihin, sekä sisältämällä viestiinsä kielteisen kannustuksen maahanmuuttajia kohtaan. Nuotion mukaan kysymys ei ole siitä, että yksittäisiä sanoja arvioidaan, vaan kaiken takana on se, että kaikkien ihmisryhmien täytyy kokea olevansa turvassa heihin kohdistettavalta väkivallalta ja vakavimmilta syrjinnän muodoilta. Nuotio vielä korostaa, että kiihottamisrikoksessa väkivallalla uhkaaminen on asian ydin. Solvaukset ja panettelut ovat laajennus, joissa ei ole suoraa uhkausta, mutta niissä luodaan ajatusta, että on oikein toimia voimakkaasti jotain ryhmää vastaan. Nuotion mukaan tällaisia piirteitä on ollut Peltokankaan julkaisemassa päivytyksessä. (Löytömäki 2021.)

Tapauksia tarkastellessa herää myös kysymys, tulkitseeko viranomaiset tapauksia eri tavoin. Rajanveto tällaisissa tilanteissa on vaikeaa, mutta sen tulisi olla jokaiselle oikeudenmukaista ja tasapuolista. Tämän vuoksi tapaukset ovat näyttävästi esillä mediassa. Joku voisi jopa pohtia, onko kansanedustajien puolueet vaikuttaneet ratkaisuihin. Poliisilain mukaan poliisin on kuitenkin toimittava asiallisesti ja puolueettomasti, joka pätee myös muihin viranomaisiin. Ratkaisuja ei tehdä poliittisesta näkökulmasta, vaan pyritään neutraaliin tulokulmaan. (PoL 1:6, 22.7.2011/872.)

15.12.2021 Peltokankaan käräjäoikeuden käsittelyssä on tultu tulokseen, jossa Peltokangas saa vapauttavan tuomion. Peltokankaan mukaan lakipykälä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan on liian tulkinnanvarainen ja ongelmallinen. Peltokankaan mukaan pykälässä tulisi korjata oman mielipiteen esille laitto, koska se on niin tulkinnanvarainen, eikä nykyaikana toimiva kohta. (Kallionpää 2021.)

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Taustatiedot

Tutkimukseen valitut tapaukset on pyritty valitsemaan sen mukaan, kuinka merkittäviä ne ovat olleet kokonaisuudessaan kaikki seikat huomioon ottaen. Lisäksi tapauksia valitessa on ollut tarkoitus löytää sellaisia, jotka eivät ole yksiselitteisesti tuomittavissa rikokseksi.

Rajanvedon tekeminen on haastavaa. Kaikissa kiihottamisena kansanryhmää vastaan katsotuissa tapauksissa on omat yksilöivät seikkansa, eikä mikään niistä ole samanlainen toisen kanssa. Lisäksi uusia tapauksia nousee pinnalle lähes jatkuvasti, joten tapauksien seulomista on täytynyt tehdä runsaasti. Toisaalta tapauksien runsas määrä on mahdollistanut mahdollisimman kiinnostavien, puhuttavien sekä merkittävimpien tapahtumien sekä uutisten valikoimisen.

5.2 Missä menee tuomitsemiskynnys?

Opinnäytetyöhön otettujen uutisten ja artikkeleiden perusteella voimme päätellä, että tuomioon johtaa herjaava tai pahennusta tiettyä ihmisryhmää kohtaan aiheuttava lausuma. On pääteltävissä, että lausumassa tulee tulla tarpeeksi tarkasti ilmi, mitä ihmisryhmää puhumalla tarkoitetaan, eikä siinä saa jäädä tulkinnanvaraa. Näiden lisäksi on oleellista huomioida, että lausuman tulee olla saatavilla tarpeeksi ison yleisön tietoisuuteen, jotta syyllisyys kiihottamisesta kansanryhmää vastaan voidaan katsoa tapahtuneeksi. Hakaristilippujen käyttö itsenäisyyspäivän kulkueessa vuonna 2018 katsottiin aiheuttavan häiriötä, minkä johdosta liput otettiin poliisin haltuun ja asiasta kirjattiin rikosilmoitus kiihottamisena kansanryhmää vastaan. Vaikka liput yhdistetään natsi-Saksan syrjivään ideologiaan ja kantajien katsottiin levittävän lippujen avulla tätä viestiä, katsoi Helsingin kärjäoikeus, ettei lippujen esillä oleminen ja kantaminen anna uhkaavaa tai solvaavaa viestiä liittyen esimerkiksi maahanmuuton vastustamiseen (Tanner 2021). Näin ollen pelkkä symbolien esillä pitäminen ei voi yksinään olla kiihottamista kansanryhmää vastaan, vaan rikosnimikkeen täyttymiseen vaaditaan jotain konkreettista puhetta tai viestiä, ei pelkkiä miellelyhtymien syntymistä.

Rikosnimikkeellä käsitellyissä tapauksissa on yleensä käytettyä kärjistyneitä sekä loukkaavia termejä tietystä ihmisryhmästä puhuttaessa. Termit ovat olleet sellaisia, mitkä koetaan yleisesti loukkaaviksi ja toista halventaviksi. Lisäksi tapauksissa on käytetty sellaisia yleistyksiä, jotka ovat omiaan loukkaamaan kohdeihmisryhmän edustajia ja omiaan aiheuttamaan halveksuntaa ryhmän edustajia kohtaan. Tapauksista voi myös laittaa merkille sen, että valtaosa tapauksista on tapahtunut internetissä eri sosiaalisissa medioissa sekä keskustelualustoilla, jossa kirjoitukset ja lausumat ovat olleet hyvin kaikkien saavutettavissa. Internetin käytön yleistyminen kaikissa ikäluokissa on avannut mahdollisuuden kaikille kertoa mielipiteensä kaikkien nähtäville, mikä on varmasti osaltaan nostanut rikoksien määrää huomattavasti.

Sananvapauteen kuuluu oleellisesti vapaus lausua mielipiteitään niin verkossa kuin muutoinkin kenenkään sitä rajoittamatta tai sensuroimatta. On kuitenkin tärkeää, että mielipiteiden lausuminen ei saa herjata tai aiheuttaa muita ihmisryhmiä kohtaan halveksuntaa, eikä lausumissa saa olla mitään rikoksen tunnusmerkistön täyttävää elementtiä.

Sebastian Tynkkynen tapauksessa Tynkkynen oli julkaissut kuvan terrorististen iskujen tekijöistä, ja maininnut heidän kaikkien ”palvovan Allahia” (Kurki 2017). Vaikka Tynkkynen olisikin ollut oikeassa iskujen tekijöiden uskonnosta, on oikeus katsonut hänen kommenttinsa olevan turhan yleistävä sekä omiaan aiheuttamaan suvaitsemattomuutta kyseisen uskonnon harjoittajia kohtaan. Yhtenä yhteisenä piirteenä tapauksissa tuntuukin olevan se, että rikoksen tunnusmerkistön täyttävä tapaus sisältää yleistäviä elementtejä, mikä voi aiheuttaa suvaitsemattomuutta ja halveksuntaa kyseisiä ihmisryhmiä

kohtaan. Sama pätee muun muassa Peltokankaan ja Pylvään tapaukseen, joissa yleistettiin maahanmuuttajia ”loisiviksi elintasosurffareiksi” (Löytömäki 2021). Kirjoituksia lukevalle voi syntyä kuva, että kaikki maahanmuuttajat olisivat paremman elintason perässä ilman varsinaista hätää tai pakottavaa tarvetta muuttaa Suomeen, mikä on myös omiaan aiheuttamaan halveksuntaa maahanmuuttajia kohtaan. Pylvään tapauksessa ei kuitenkaan katsottu olleen kyseessä rikos, koska Pylväs oli eritellyt puheen olevan maahanmuuttajien joukossa olevista elintasosurffareista, mikä ei ole vastaavanlainen yleistys (Löytömäki 2021).

Päivi Räsäsen lausumat homoseksuaalisuuteen liittyen on alustavasti katsottu täyttävän kiihottamisen kansanryhmää vastaan tunnusmerkistön. Valtakunnansyyttäjän mukaan homoseksuaalisuuden kutsuminen geneettiseksi rappeumaksi sekä psykoseksuaalisuuden häiriöksi on omiaan aiheuttamaan halveksuntaa homoseksuaaleja kohtaan (Päivi Räsäselle syyte kolmesta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan 2021). Lausumat voivat lähtökohtaisesti eriarvoistaa homoseksuaalit muista ihmisten silmissä, joten on mahdollista, että Räsäsen kirjoitukset täyttävät kiihottamisen kansanryhmää vastaan tunnusmerkistön. Räsänen ei ole vielä opinnäytetyön kirjoittamisen aikana saanut tuomiota, mutta asia on jo ollut käsittelyssä Helsingin käräjäoikeudessa. Mahdollinen tuomio tulee näyttämään kuitenkin suuntaa siltä osin, onko uskonnollisille ajatuksille pohjattu mielipide ja sen ääneen sanominen rikokseksi tulkittavaa, vai kuuluuko se sananvapauden sekä uskonnonharjoittamisen vapauden piiriin.

Päivi Räsäsen tapaus on ensimmäisenä istuntopäivänään 24.1.2022 aiheuttanut paljon keskustelua julkisuudessa liittyen Raamattuun sekä THL:n oppeihin homoseksuaalisuudesta. Keskustelussa on juuri painotettu sitä, että voiko Raamatun kirjoituksiin viittaaminen olla nykyaikana rikollista toimintaa siltä osin, että sen opit homoseksuaalisuuteen liittyen ovat mahdollisesti syrjiviä. Tapaus, sen käsittely sekä mahdollinen tuomio tulee aiheuttamaan keskustelua vielä pitkään, ja viitoittamaan tietä sille, mihin suuntaan kiihottaminen kansanryhmää vastaan rikoksen tunnusmerkistön lukeminen menee. Aiheesta on myös käyty keskustelua siltä osin, että rajoitetaanko tässä sananvapautta liikaa, jos Raamatun sisällön käsittelemisestä ja siteeraamisesta tulee tuomio.

Junes Lokka sai tuomion kiihottamisesta kansanryhmää vastaan joulukuussa vuonna 2021 esitettyään Oulun kaupunginvaltuuston istunnossa ajatuksen kuolemanpartioiden palkkaamisesta Oulun kauduille liittyen valtakunnallisesti puhuttaneeseen grooming -ilmiön, joka oli varsinkin Oulussa noussut pinnalle (Gustafsson 2021). Käräjäoikeuden mukaan lausumat olivat omiaan aiheuttamaan halveksuntaa varsinkin maahanmuuttajayhteisöjä kohtaan, ja koska istunto suoratoistettiin netissä, oli tämä lausuma laajalti levityksessä kaikkien nähtävissä (Gustafsson 2021). Lokan tapauksessa tunnusmerkistö täyttyi siltä osin, että siinä uhattiin suhteellisen selkeästi kyseistä kansanryhmää. Kuolemanpartiot viittaavat vahvasti väkivaltaiseen ratkaisuun tässä tapauksessa, ja tunnusmerkistössä on mainit-

tuna, että uhkaaminen riittää rikoksen täyttymiseen. Jos esitys olisi tehty yleisellä tasolla vain mainiten, että kuolemanpartioita tulisi palkata ilman mainintaa siitä, kenen takia tai ketä varten, olisi rikoksen täytyminen ollut epätodennäköisempää ainakin kiihottamisen kansanryhmää vastaan osalta.

5.3 Mitkä seikat johtavat kiihottamisrikoksiin?

Rikosnimikkeen taustalla on pääasiassa poliittiset mielipiteet sekä asenteet vähemmistöjä kohtaan. Jatkuvasti internetissä vellova keskustelu maahanmuuton sekä muiden polttavien asioiden äärellä on saanut välillä keskustelijoiden tunteet mukaan, jolloin keskustelun luonne on voinut muuttua herjaavaksi. Pääasiassa rikosnimikkeen taustalla on myös asenteet maahanmuuttoa sekä muita vähemmistöjä kohtaan.

Vaikka pääasiassa nimikkeeseen syyllistyvät ovat kohdistaneet puheitaan tai toimiaan vähemmistöihin, on siitä mahdollista ylittää tutkintakynnys muillakin tavoilla. Tähän viitanee esimerkiksi uutinen vasemmistoliiton läntisen alueen toiminnanjohtajaan kohdistuneesta tutkinnasta, joka tosin päättyi ei rikosta -perusteella tutkinnan päättämiseen. Asian tutkintaan ottaminen kuitenkin tarkoittaa sitä, että asiassa on ollut syytä epäillä rikosta toiminnanjohtajan julkaistessa herjaavia tekstejä erilaisia poliittisia mielipiteitä omaaviin henkilöihin. Tapauksessa ei kuitenkaan oltu eritelty riittävän tarkasti henkilöitä tai ihmisryhmiä, joihin väitteet ja nimitykset kohdistuvat.

Päivi Räsänen tapauksessa Päivi perustaa väitteensä ja puheensa pääasiassa Raamattuun, jonka pohjalle kristinusko on rakentunut. Nykyaikaisessa ilmapiirissä kuitenkin myös Raamatun kirjoitukset voidaan kokea syrjiviksi ja loukkaaviksi, vaikka kirja on yleisesti hyväksytty sekä levityksessä. Räsänen tapauksesta voidaan katsoa, että myöskään jonkun muun kirjoituksia siteeraamalla tai julkisesti hyväksymällä on mahdollista syyllistyä kiihottamiseen kansanryhmää vastaan, riippumatta siitä, mistä kirjoitukset sekä mielipiteet ovat alun perin lähtöisin. Toisaalta Raamattu sisältää myöskin osaltaan melko tulkinnanvaraista tekstiä, jonka voi ymmärtää monin eri tavoin. Siihen, että epäillä rikoksen toteutuneen, riittää siis se, että tuo julki mahdollisesti jotain ihmisryhmää solvaavaa mielipidettä riippumatta siitä, onko mielipiteen julkaisija sitä kirjoittanut. Lähdemateriaalista ei kuitenkaan selvinnyt, oliko Räsänen vain pohjannut kirjoituksensa Raamattuun vai oliko kirjoituksessa suoria lainauksia Raamatusta, jotka itsessään olisivat mahdollisesti riittäneet syytteen nostamiseen. Räsänen oli kuitenkin esittänyt myös omia väittämiä, muun muassa homoseksuaalisuuden olevan psykoseksuaalinen häiriö, mikä ei ole kuitenkaan perujaan Raamatusta, ja voi täyttää osaltaan rikoksen tunnusmerkistön.

Internetin käytön yleistymisen on vaikuttanut osaltaan kiihottamisen kansanryhmää vastaan yleistymiseen. Mahdollisuus viestiä anonyymisti sekä netin helppokäyttöisyys on voinut madaltaa kynnystä sa-

noa mielipiteitään hieman rajumpaan sävyyn, mitä kasvokkain tai ”ulkomaailmassa” on yleensä totuttu. Vastaavanlaisia, rikoksen tunnusmerkistön täyttäviä lausumia sekä tekoja on varmuudella tapahtunut ennenkin, mutta internetin käytön yleistymisen myötä asiat tulevat useammin pinnalle. Lisäksi internetissä kirjoitukset saavat paljon enemmän lukijoita ja huomiota, kuin ”ulkomaailmassa”.

Kiihottamisrikoksiin voi johtaa myös liiallinen usko sananvapauteen. Usein nettiin kirjoitettuja mielipiteitä tai postauksia ei mietitä loppuun asti ajatuksen kanssa. Huolimaton oman mielipiteen ilmaisu voi yhtäkkiä täyttääkin rikoksen tunnusmerkistön. Sananvapaus on Suomessa hyvin laaja, jonka vuoksi netissä olevat kirjoitukset voivat olla hyvinkin räikeitä ja tietämättömyyden kanssa johtaa rikokseen syyllistymiseen.

Henkilö, joilla on esimerkiksi homofobisia tai muukalaisvihamielisiä ennakkokäsityksiä, voi levittää vihapuhetta netissä ilman kovin tarkkaan harkittua agenda (Mäkinen 2019, 25). Tämä tarkoittaa sitä, ettei kiihottamisen kansanryhmää vastaan tai yleisesti vihapuheenkaan taustalla ole mitään erityistä syytä, minkä takia tekoihin syyllistynyt näin toimii. Mahdollisesti internetistä nykyisin helposti löytyvät ja lähestyttävät samanmieliset henkilöt voivat vaikuttaa siihen, että rikokseen syyllistytään herkemmin aiheesta keskusteltaessa.

5.4 Kuinka usein viharikoksena tutkittu tapaus on katsottu kuuluvan sananvapauden piiriin?

Alustavasti voidaan katsoa, että pienet vivahde-erot voivat vaikuttaa rikoksen tunnusmerkistön täyttymiseen. Esimerkiksi hyvin yleistävät ja laajan yleisön nähtävälle annetut kommentit täyttävät kiihottamisen kansanryhmää vastaan tunnusmerkistön, kun taas tarpeeksi tarkoin eritellyt kommentit voidaan katsoa sananvapauden piiriin meneväksi. Lisäksi kirjoituksissa tai sanomisissa ei saa olla sellaisia elementtejä, jotka voivat aiheuttaa suvaitsemattomuutta kokonaista ihmisryhmää kohtaan. Hyvä esimerkki tällaisesta on juuri Pylvään ja Peltokankaan tapaus, jossa Pylväs oli ikään kuin eritellyt kirjoituksensa elintasosurffareista kohteen tarpeeksi hyvin, mutta Peltokangas oli yleistänyt liikaa.

Uutisoinnista on pääteltävissä, että useimmiten tutkinta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan johtaa myös lopulta tuomioon. Tapauksissa, kuten esimerkiksi hakaristolippujen kantamisessa itsenäisyyspäivän kulkueessa, on kuitenkin nähtävissä, että jonkinlaista epäselvyyttä tunnusmerkistössä vielä edelleen on. Vastaavanlaisia tapauksia ei kuitenkaan ole ollut juurikaan ennen, joten lippujen kantamista kulkueessa voi pitää eräänlaisena ennakkotapauksena, joka voi määrittää myös tulevaisuudessa tapauksissa suuntaviivat siihen, onko kyseessä rikos vai ei.

Tulevaisuudessa mielenosoituksista poliisille ilmoittaessa poliisin tulisi linjata, mikä on ja mikä ei ole sallittua mielenosoituksessa. Näin voitaisiin ennaltaehkäistä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden toteutumista mielenosoituksessa, sekä ennaltaehkäistä mielenosoittajien syyllistymistä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan.

5.5 Kehitysehdotuksia

Kuinka vastaavanlaisten tapauksien toistuminen voitaisiin välttää? Vaikka rikoslakiin on selvästi kirjattu, millaisten tunnusmerkistökijöiden toteutuessa syyllistytään rikokseen, on jokaisessa tapauksessa omat piirteensä, jotka vaikuttavat asian käsittelyyn. On kuitenkin mahdollista tehdä se johtopäätös, ettei johonkin tiettyyn ihmisryhmään kohdistuvaa, tarkasti määriteltyä solvaamista ilman varsinaista ydinajatusta voi pitää hyväksyttävänä ja sananvapauden piiriin kuuluvana.

Valistus on nykyään internetin yleisyyden takia tehokas keino saada ihmisten tietoon seikat, mitä esimerkiksi juuri internetissä saa kirjoittaa tai ei saa kirjoittaa. Valistuksessa tulisi ottaa huomioon se, että esimerkiksi maahanmuuttoon liittyvä keskustelu herättää voimakkaitakin tunteita, mutta ohessa tulisi alleviivata sitä, että keskustelun tulisi olla asiallista. Monet tahot, kuten esimerkiksi poliisi, on otanutkin internetin hyödyt käyttöön valistaessaan ihmisiä maanläheisesti internetin välityksellä. Valistusta voisinkin harjoittaa myös viharikoksien ja kiihottamisen kansanryhmää vastaan kohdalla vielä enemmän, jotta ihmisille syntyisi selkeämpi käsitys siitä, mikä on vielä sananvapauden rajoissa hyväksyttävää kirjoittelua tai toimintaa ja mikä puolestaan ei.

Rikoslaissa määriteltyä pykälää kiihottamisesta kansanryhmää vastaan olisi varmasti mahdollista tarkentaa nykyisestä siten, että poliisin esitutkinnassa ja oikeudessa kyseisten tapausten selvittely olisi helpompaa. Nykyisessä pykälässä mainitaan mm. mielipiteen ilmaisu, joka on noussut ongelmalliseksi esille nostetuissa tapauksissa.

Poliisissa olisi syytä kouluttaa henkilöstöä tunnistamaan, milloin henkilö syyllistyy kiihottamiseen kansanryhmää vastaan ja miten rikoksen tapahtumista pystyisi ehkäistä. Koulutuksia voitaisiin aloittaa jo poliisin peruskoulutuksessa Poliisiammattikorkeakoulussa, sekä myöhemmin vapaaehtoisena eri poliisilaitoksilla erilaisten kurssien muodossa. Koulutusta voisi painottaa etenkin pääkaupunkiseudulle, missä mm. mielenosoituksia järjestetään vuosittain useita. Koulutuksissa pääpainona voisi olla vihapuheen tunnistaminen, sekä vihapuheeseen liittyvät rikokset, kuten juuri esimerkiksi kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Varsinkin poliisin rikostorjunnan sekä eri oikeusasteiden henkilökunnan ymmärrys vihapuheesta sekä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan helpottaa aiheeseen liittyen tutkin-
taa, tuomitsemista sekä tuomitsematta jättämistä. Lisäksi kyseisten tahojen ymmärrys rikosnimikkeestä helpottaisi myös edellä mainittua koulutusta sekä valistusta.

Poliisiorganisaatiossa on tiedostettu vihapuheen lisääntyminen, ja tämä näkyy muun muassa siinä, että poliisi on vuonna 2017 kokenut tarpeelliseksi perustaa vihapuheeseen erikoistuneen ryhmän (Mäntymaa 2017). Tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka poliisin tulee sopeutua erilaisiin yhteiskunnassa tapahtuviin ilmiöihin. Poliisin resurssit huomioiden onkin tärkeää, että kaikki poliisimiehet tunsivat vihapuheen vaikutukset ja tunnusmerkistön sekä keinot, millä tunnistaa vihapuhetta. Näin olisi helpommin havaittavissa esimerkiksi kiihottaminen kansanryhmää vastaan, ja ottaa tapaus tutkittavaksi. Tämä voisi myös vaikuttaa rikoksien syntymiseen vähentävällä tavalla, koska tapauksiin herkästi tarttuminen on selkeä merkki siitä, että asiaa valvotaan. Toki asia täytyy hoitaa niin, ettei varsinainen sananvapaus ja sen toteutuminen vaarannu, koska sananvapauden toteutuminen on myös äärimmäisen tärkeää.

Kiihottamisesta kansanryhmää vastaan on suotavaa tehdä myös laadukasta ja laajempaa tutkimusta, jossa tarkastellaan toteutuneiden tapauksien yhteneväisyyksiä sekä eroavaisuuksia. Näin saataisiin laajempi kuva siitä, millaisten seikkojen toteutuminen erilaisissa kirjoituksissa tai lausumissa voivat vaikuttaa tunnusmerkistön täyttymiseen, ja tuomitsemiskynnyksen ylittymiseen. Laajempi ymmärrys kyseisestä rikoksesta helpottaisi asian käsittelemistä sekä tutkimista, jolloin tulkinnanvaraisuudet jäisivät minimiin.

Jos Päivi Räsänen päätyy saamaan tuomion lausumistaan liittyen homoseksuaalisuuteen Raamatun osalta, tulee mahdollisesti aiheelliseksi tarkastella, onko tiettyjen vanhojen kirjojen sekä kirjoitusten siteeraamisesta sekä hyväksymisestä tehtävä jollain tasolla vähemmän hyväksyttävää. Toki Raamatullakin on ja tulee aina olemaan osansa nykyaikana ihmisten keskuudessa, mutta tiettyjen kohtien tarkentaminen nyky-yhteiskunnassa vanhentuneiksi tiedoiksi voisi olla paikallaan, jos vastaavanlaiset tapaukset halutaan välttää. Tämä on kuitenkin jo hyvin radikaali toimenpide, koska liika sensuuri on ongelmallista, koska sananvapauten ei tulisi kuitenkaan kajota eikä sitä tulisi rajoittaa.

Yksi mahdollinen vaihtoehto tulkinnanvaraisuuden vähentämisestä on tunnusmerkistön tähdentäminen. Tarkemmin yksilöity ja kirjattu rikoksen tunnusmerkistö auttaisi tunnistamaan tapahtuneesta sellaiset seikat, jotka voisivat olla rikoksena tulkittavissa ja rikollista toimintaa. Toki erilaiset korkeimman oikeuden ennakkoratkaisut, joita todennäköisesti tulemme vielä näkemään, ohjaisi tapauksien käsittelyä jatkossa.

Syyttäjän ja poliisin välinen esitutkintayhteistyö mahdollistaisi myös asian tehokkaamman käsittelyn. Yhtenäinen rajanveto sekä linja asian tutkimisessa ja esitutkinnan rakentamisessa auttaisi tapauksien ratkaisussa, mutta myös vihapuheen tunnistamisessa pitkällä tähtäimellä.

6 ARVIOINTI

6.1 Johtopäätökset

Opinnäytteen valmistuttua voidaan todeta, että raja sananvapauden sekä kiihottamisen kansanryhmää vastaan välillä on edelleen hyvin hämärä, niin sanottu veteen piirretty viiva. Tapauksien ja rikoksen tunnusmerkistön omanlainen tulkinnanvaraisuus luo tilanteen, jossa ei voi olla täysin varma, milloin rikokseen on syyllistytty. Sananvapauden turvaamiseksi sekä vihapuheen vähentämiseksi onkin tärkeää, että aiheesta käydään keskustelua, ja tulevia tuomioita tai tuomitsematta jättämisistä varten olisi ennakkotapauksia olemassa. Tapauksien kasvava määrä sekä rikoksen suhteellisen tuore pinnalle nouseminen luo kuitenkin sen mahdollisuuden, että tulemme jatkossa vielä näkemään suuntaa näyttäviä tapauksia. Opinnäytetyössä tultiin myös siihen tulokseen, että asiaan perehtyvä, laadukas ja laaja tutkimus, olisi tarpeen ohjaamaan tulevien tapauksien käsittelyä.

Kiihottamisessa kansanryhmää vastaan on selkeästi vielä runsaasti tulkinnanvaraisuutta, mitä tulee rikoksen tunnusmerkistöön. Moni tapaus, joka on johtanut tuomioon, sisältää runsaasti sellaisia seikkoja, joita tulee esiin myös tapauksista, joissa ei ole katsottu olevan kyseessä rikosta. Näin ollen tilanne olisi hyvä korjata tavalla tai toisella, ettei sananvapaus vaarannu liiaksi sen vuoksi, että asioita tulkitaan eri tavoin.

Opinnäytetyötä tehdessä tuli huomattua, että kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikosnimike tuli esiin poliittisista sekä politiikkaan liittyvistä keskusteluista. Maahanmuuttopolitiikka on selkeästi vielä koettu polttavaksi puheenaiheeksi, ja tunteiden kärjistyessä omia mielipiteitä esittäessä on selvästi suurempi riski syyllistyä rikokseen. Lisäksi erilaiset käsitykset homoseksuaalisuudesta voi aiheuttaa runsaasti keskustelua edelleen ihmisten kesken, mikä voi aiheuttaa myös rikoksen tunnusmerkistön täyttymisen.

Lyhyenä johtopäätöksenä tuomitsemiskynnyksestä olkoon se, että tapauksien perusteella tarpeeksi laajalle levitetty, selkeästi ”hyökkäävän” kuuloinen, solvaava lausuma tietyistä ihmisryhmistä riittää tuomioon kiihottamisessa kansanryhmää vastaan. Lausumasta tulee selkeästi olla pääteltävissä, mitä ihmisryhmää kommentilla tarkoitetaan, ja se ei sisällä selkeää kritiikkiä esimerkiksi maahanmuuttopolitiikkaa vastaan, vaan kyseistä ihmisryhmää kohtaan. Rangaistuksien voisi luonnehtia olevan suhteellisen lieviä, pääasiassa sakkorangaistuksia.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Opinnäytetyötä tehdessä olemme pyrkineet käyttämään mahdollisimman laajasti erilaisia lähdemateriaaleja, joka edesauttaa tutkimuksen luotettavuutta. Olemme vältäneet mielestämme epäluotettavia lähteitä, sekä jättäneet viittamatta toissijaisiin lähteisiin. Työssä käsitellyt tapaukset kiihottamisesta

kansanryhmää vastaan ovat käyneet oikeudessa, jossa kutakin tapausta on pyritty ratkaisemaan omanaan määriteltyjen lakipykälien mukaisesti. Laintulkinnan osalta esitutkintaviranomaisten välillä on huomattu olevan vaihtelevuutta. Tutkimuksen luotettavuutta tukee neutraali näkökulmamme aiheeseen, mikä myös osaltaan näkyy lähteiden valitsemisessamme.

6.3 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Opinnäytteen tekohetkellä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan oli useita tapauksia, joka edesauttoi tutkimuskysymyksen pohdintaa. Nykyaikana julkisuuden henkilöiden ja poliitikkojen kirjoituksiin kiinnitetään todella paljon huomiota ja ne leviävät nopeasti, mikä varmasti on itsessään lisännyt tutkittujen tapausten määrää. Kun tapauksia, sekä niiden ratkaisuja ilmenee lisää ja niiden tutkintaan käytetään riittävästi resursseja, voidaan rikokseen syylistymisen rajanvetoa tarkentaa.

Aiheesta kumpuaa runsaasti eri mahdollisuuksia eritasoisille jatkotutkimuksille. Esimerkiksi perehtyminen yhteen tai kahteen rikostapaukseen syvemmin, voi nousta esille sellaisia seikkoja, jotka auttavat vihapuheen sekä kiihottamisen kansanryhmää vastaan tunnistamisessa. Lisäksi esimerkiksi yksi laajempi tutkimus, jossa käydään läpi rikoksen tunnusmerkistön täyttäviä seikkoja eri tapauksista, sekä peilataan niitä toisiinsa, voisi olla aiheellinen kyseisen nimikkeen ja sananvapauden ollessa nykyään polttava puheenaihe.

Aihepiirin käsitellyistä termeistä on tehty suhteellisen vähän opinnäytetöitä, tai muita syvempiä tutkimuksia, joten myös näiden osalta jatkotutkimusmahdollisuuksia on hyvin runsaasti. Yksistään vihapuheeseen liittyen pystyisi tekemään opinnäytetyön, jossa lähestyttäisiin myös osaltaan kiihottamista kansanryhmää vastaan -rikosnimikettä.

Jatkotutkimusta voisi tarvita myös Päivi Räsäsen tapauksen käsittely, oli prosessin lopputulos mikä hyvänsä. Varsinkin rikosoikeudellista analysointia tapauksen oikeudenkäynnistä sekä käsittelystä olisi hyvä tulla, koska jo nyt pelkkä käsittely on aiheuttanut runsaasti keskustelua tuomion puolesta ja vastaan.

6.4 Oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyö antoi itsellemme paljon käteen vihapuheen sekä kiihottamisen kansanryhmää vastaan tunnistamisessa. Lisäksi tunnusmerkistön parempi tuntemus antaa valmiudet puuttua herjaavaan puheeseen tai tekemiseen, ja kyseisten asioiden tunnistaminen on tärkeää poliisin työssä. Valtakunnallista keskustelua varsinkin maahanmuuttopolitiikan ympärillä on nyt mahdollista katsoa niin sanotusti uusien silmin, mikä luo siitä myös mielenkiintoisempaa.

Olemme pitäneet opinnäytetyötä koko opintojen ajan isona asiana, joka tulee olemaan työläs sekä vaativa lopputyö AMK-tasoiselle tutkinnolle. Aihetta valitessa aihe vaihtui usein, ja lopulliseksi valinnaksemme osunut aihe ei ollut helpoimmasta päästä. Materiaalin kerääminen, sen analysointi sekä saattaminen järkevään luettavaan muotoon on ollut työläs prosessi, jonka aikana on joutunut pohtimaan myös omia näkemyksiään aiheesta. Yhteistyössä oli voimaa, ja työn aikana herännyt keskustelumme aiheen ympärillä oli opettavainen kokemus kaikin puolin.

Valitsemamme opinnäytetyön muoto opetti lähdekriittisyyttä huomattavasti. Ottaessa lähteiksi lähinnä uutisoinnit ja artikkelit, oli tärkeää tutkimuksen luotettavuuden kannalta olla myös erittäin lähdekriittinen, ja tunnistaa mahdolliset kirjoittajan mielipiteet aiheeseen liittyen jo pelkästään tekstin sanavalintojen sekä asettelun kautta. Tällainen lähdekriittisyys on tärkeä työkalu myös jatkoa ajatellen, joten lähdeaineiston kerääminen uutisoinnin kautta oli haastava mutta jälkeinpäin tarkasteltuna oikea valinta.

Aiheen laajuus oli aluksi sangen iso haaste. Opinnäytetyötä tuli aluksi rakennettua hieman sieltä täältä, jolloin punainen lanka katosi suuren lähdemateriaalin ja poukkoilevien ajatuksien sekaan. Lopulta kuitenkin aiheen rajauksen ansiosta työ alkoi kulkemaan raiteillaan, ja isommat haasteet työn rakentamisessa jäivät vähäisiksi. Uutisien ja artikkeleiden käyttö oli yllättävänkin haastava tapa tehdä opinnäytetyötä niiden erilaisuuden ja monimuotoisuuden johdosta, ja muunkin laajan lähdemateriaalin käsittely aiheutti satunnaisia, isompia haasteita tutkimuksen edetessä. Lopputulos oli kuitenkin tarkoituksenmukainen.

LÄHTEET

Entinen oululaisvaltuutettu Junes Lokka jälleen käräjillä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. 2021. Yle. Verkkosivu. Viitattu 17.2.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12111751>

Gustafsson, M. 2021. Junes Lokka esitti Oulun valtuustolle kuolemanpartioiden palkkaamista – Käräjäoikeus tuomitsi sakkoihin kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Helsingin Sanomat. Verkkosivu. Viitattu 23.1.2022. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008316363.html>

Hannula, I. 2010. Rasistiset rikokset. Valtioneuvosto. PDF-dokumentti. Viitattu 17.2.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76425/03_2010_omml_mietinto_116_s.pdf?sequence=1

Happonen, P. 2022. Puheenjohtaja hermostui syyttäjälle Räsäsen käräjillä maanantaina: Täällä on ollut tapa, että ei puhuta päälle – Yle seurasi hetki hetkeltä oikeudenkäyntiä. Yle. Verkkosivu. Viitattu 28.1.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12283319>

Heiskanen, J. 2014. Kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Oikeus. PDF-dokumentti. Viitattu 2.1.2022. <https://oikeus.fi/hovioikeudet/helsinginhovioikeus/fi/index/julkaisut/kirjoituksiaviestintaoikeudesta.html>

Holopainen, H. & Loukkola, P. 2021. Kansanedustaja Sebastian Tynkkynen tuomittiin kolmatta kertaa kiihottamisesta kansanryhmää vastaan – Riikka Purra: ei vaikuta asemaan puolueessa. Yle. Verkkosivu. Viitattu 14.10.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-12126918>
<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/af7f15bb-5f2e-4dea-ac99-4a425b959c85>

Hämäläinen, V. 2019. Poliisi: Vihapuhetta tutkivia poliiseja on enintään kymmenen – se ei ole syy resurssipulaan. Yle. Verkkosivu. Viitattu 29.12.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-10948460>

Juutinen, M. 2021. Viharikokset ja niiden käsittely rikosprosessissa. Valtioneuvosto. PDF-dokumentti. Viitattu 14.1.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163254/OM_2021_18_SO.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kallionpää, V. 2021. Käräjäoikeus: PS:n kansanedustaja Peltokangas ei syylistynyt kiihottamiseen kansanryhmää vastaan – näin hän kommentoi ratkaisua. MTV-Uutiset. Verkkosivu. Viitattu 2.1.2022. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/karajaoikeus-on-hylannyt-kansanedustaja-peltokankaan-syytteen-kiihottamisesta-kansanryhmaa-vastaan/8313452#gs.lc4yi6>

Koskela, M. 2021. Syyttäjä vaati sakkoja, mutta käräjäoikeus langetti vankeutta – mies uhkasi ja pöydätti maahanmuuttajia Facebookissa. Yle. Verkkosivu. Viitattu 21.09.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-12066416>

Kurki, T. 2017. Sebastian Tynkkyselle 300 euroa sakkoja kiihottamisesta kansanryhmää vastaan ja uskonrauhan rikkomisesta. Yle. Verkkosivu. Viitattu 27.11.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-9405730>

Loukkola, P. 2020. Kansanedustaja Sebastian Tynkkysen tuomio kiihottamisesta kansanryhmää vastaan pysyi hovissa – aikoo valittaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Yle. Verkkosivu. Viitattu 17.2.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11429491>

Löytömäki, S. 2021. Valtakunnansyyttäjä: kansanedustajien ilmaisut ”loisivista elintasosurffareista” eivät olleet rinnasteisia – professorit samoilla linjoilla. Iltalehti. Verkkosivu. Viitattu 2.12.2021. <https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/7e5b3223-59cc-44d8-9f04-25596962bbbc>

Mikä on rangaistavaa vihapuhetta internetissä. Yhdenvertaisuus. Verkkosivu. Viitattu 12.11.2021. <https://yhdenvertaisuus.fi/vihapuhe>

Mäkinen, K. 2019. Sanat ovat tekoja. Vihapuheen ja nettikiusaamisen vastaisten toimien tehostaminen. Valtioneuvosto. PDF-dokumentti. Viitattu 2.1.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161613/SM_23_19_Sanat%20ovat%20tekoja%20Vihapuhe%20ja%20nettikiusaamisen%20vastaisten%20toimien%20tehostaminen_final.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Mäntymaa, E. 2017. Poliisi rekrytoi 25 uutta nettipoliisia – ”kyse ei ole sananvapauden rajoittamisesta”. Yle. Verkkosivu. Viitattu 12.1.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-9437958>

Neuvonen, R. 2005: Sananvapaus, joukkoviestintä ja sääntely. Talentum.

Nordenstreng, K. 2015: Sananvapaus Suomessa. Tampereen Yliopistopaino Oy.

Nurmi, A. 2021. Äänekoskelainen nainen tuomittiin kiihottamisesta kansanryhmää vastaan – julkaisi sosiaalisessa mediassa solvaavia kirjoituksia. Yle. Verkkosivu. Viitattu 23.9.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-12054774>

Oikeus vapautti hakaristolippuja kantaneet syytteistä – pelkkä lippujen kantaminen ei ollut kiihottamista kansanryhmää vastaan. Yle. Verkkosivu. Viitattu 23.9.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-12076435>

Pellonpää, M. & Gullans, M. & Pölönen, P. & Tapanila, A. 2012: Euroopan ihmisoikeussopimus. Talentum.

Päivi Räsäselle ja Luther-säätiön Juhana Pohjolalle syytteet kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Syyttäjälaitos. Verkkosivu. Viitattu 29.12.2021. <https://syyttajalaitos.fi/-/paivi-rasaselle-ja-luther-saation-juhana-pohjolalle-syytteet-kiihottamisesta-kansanryhmaa-vastaan>

Päivi Räsäselle syyte kolmesta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Ilta-Sanomat. Verkkosivu. Viitattu 29.4.2021. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000007948328.html>

Pöyhtäri, R. & Haara, P. & Raittila, P. 2013: Vihapuhe sananvapautta kaventamassa. Suomen Yliopistopaino Oy

Rikoslaki, Finlex, 19.12.1889/39, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Sananvapaus ja vastuu. Journalistiliitto. Verkkosivu. Viitattu 17.2.2022. <https://journalistiliitto.fi/fi/pelisaannot/sananvapaus/>

Sarajärvi A. & Tuominen J. 2018: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi Oy.

Seuri, V. 2018. Poliisi epäilee hakaristilippuja kantaneita miehiä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan – näin syntyi päätös lippujen riisumisesta. Yle. Verkkosivu. Viitattu 17.2.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-10542793>

Suomen perustuslaki, Finlex, 11.6.1999/731, <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Syyttäjä: hakaristilippujen kantaminen uusnatsien itsenäisyyspäivänkulkueessa selvä ja uhkaava viesti – syytetyt: iskulauseita vain valkoisia miehiä vastaan. 2021. Yle. Verkkosivu. Viitattu 17.2.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-11946638>

Tanner, M. 2021. Natsilippujen kantaminen itsenäisyyspäivänä ei ollut rikos. Iltalehti. Verkkosivu. Viitattu 27.9.2021. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/af7f15bb-5f2e-4dea-ac99-4a425b959c85>

Vasemmistoliiton läntisen alueen entiselle toiminnanjohtajalle ei syytetä epäilystä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. 2021. Syyttäjälaitos. Verkkosivu. Viitattu 17.10.2021. <https://syyttajalaitos.fi/-/vasemmistoliiton-lantisen-alueen-entiselle-toiminnanjohtajalle-ei-syytetta-epaillysta-kiihottamisesta-kansanryhmaa-vastaan>

Vihapuhe. Syrjintä.fi. Verkkosivu. Viitattu 12.11.2021. <https://syrjinta.fi/vihapuhe>

Viharikosten määrän kehittyminen Suomessa. Yhdenvertaisuus. Verkkosivu. Viitattu 28.9.2021. <https://yhdenvertaisuus.fi/viharikostilastoja>

Åkman, E. 2021. Päivi Räsänen: Oikeuden pitäisi jättää Raamattu-twiitti tutkimatta. Ilta-Sanomat. Verkkosivu. Viitattu 28.9.2021. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000008158498.html>